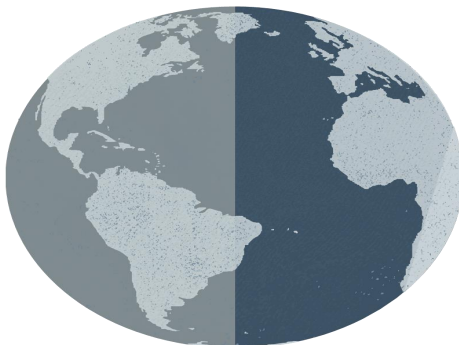

TEACHING STUDENTS INTERNET SAFETY THROUGH AN ARTIFICIAL INTELLIGENCE MOBILE APPLICATION

BEZPIECZEŃSTWO W INTERNECIE

Scenariusze lekcji

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

This license lets distribute, remix, adapt, and build upon your work, even commercially, as long as they credit you for the original creation.

www.iSafetyApp.eu

Link do iSafetyApp:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.bgs.safetyscapegame>

**Link do
materiałów wideo:**

<https://www.youtube.com/@iSafetyApp>

Link do wersji flipbook: <https://heyzine.com/flip-book/db56afeeb8.html>

IX Liceum Ogólnokształcące
im. Kazimierza Jagiellończyka
w Toruniu

Innovation Frontiers
Mind is the limit

technologos
pushing the boundaries

SPIS TREŚCI

UZALEŻNIENIE	4
PRZEMOC W INTERNECIE.....	20
FAŁSZYWE INFORMACJE.....	27
UWODZENIE W INTERNECIE.....	38
PHISHING.....	46

UZALEŻNIENIE

Zachowania i objawy uzależnienia

1 zachowanie w Internecie

- nadmierne korzystanie z sieci społecznościowych
- nadmierne przeglądanie i wyszukiwanie w Internecie
- nadmierne granie
- nadmierne odwiedzanie stron internetowych
- nadmierne odwiedzanie witryn hazardowych
- nadmierne zakupy w Internecie

objawy 2

- uporczywe i powtarzalne korzystanie z Internetu
- nie być w stanie przerwać aktywności ani skrócić czasu spędzonego w Internecie
- Internet to jedyny sposób na odczuwanie satysfakcji i szczęścia
- izolacja od rodziny i przyjaciół
- niskie wyniki w szkole

3 fizjologicznie

brak zainteresowania udziałem w zajęciach, hobby, imprezach rodzinnych
poczucie winy i kłamstwa na temat czasu spędzonego w Internecie
Internet jako sposób na ucieczkę od złego nastroju

fizycznie 4

suche oczy
ból głowy
migreny
problemy mięśniowo-szkieletowe
zaburzenia snu

iSafetyApp

PLAN LEKCJI 1

Grupa: Uczniowie w wieku 14-18

Czas: 45 min

Temat: Uzależnienie od Internetu: wprowadzenie.

Cele lekcji:

- zaprezentować w sposób symboliczny, jak działają uzależnienia;
- nauczyć uczniów czym są uzależnienia;
- zaprezentować definicję, przyczyny i powszechne objawy uzależnień;
- zapoznać uczniów ze zjawiskiem uzależnienia od Internetu;
- pomóc uczniom przeprowadzić diagnozę samych siebie.

Co uczeń będzie w stanie zrobić po lekcji:

- zdefiniować swoimi słowami, czym są uzależnienia;
- wymienić przykłady uzależnień;
- wymienić przyczyny oraz objawy powstawania uzależnień;
- 'zdiagnozować' siebie i ocenić jakość czasu spędzanego przez nich w Internecie.

Materialy: tablica interaktywna, video, karty pracy dla uczniów

Przebieg lekcji:

CZAS	DZIAŁANIA	RODZAJ INTERAKCJI	KOMENTARZE
7 min	Wprowadzenie Dyskusja	Nauczyciel - Uczniowie	<p>W tej części lekcji nauczyciel <u>nie</u> informuje uczniów o temacie i celu zajęć; zostanie zaprezentowany "eksperyment" obrazujący uczniom naturę działania oraz mechanizm powolnego uzależniania się.</p> <p>Nauczyciel prosi ochotnika o stanięcie przed klasą – jego zadaniem za każdym razem będzie uwalnianie się.</p> <p>Nauczyciel prosi o podejście kolejnego ochotnika (ci uczniowie reprezentować będą uzależnienie i proces uzależniania się) i przytrzymanie ochotnika nr 1 tak, by ten nie mógł uciec (najprawdopodobniej ochotnik nr 1 będzie w stanie zrobić to z łatwością). Nauczyciel zaprasza kolejnych ochotników – ci za każdym razem zostają przytrzymując osobę nr 1 – dopóki osoba nr 1 nie będzie w stanie się wydostać.</p> <p>Nauczyciel pyta uczniów o to, co właśnie obejrżeli, co ta scenka ma symbolizować i czeka na opinie uczniów.</p> <p>Nauczyciel podsumowuje "eksperyment".</p>

5 min	Rozgrzewka	Nauczyciel - uczniowie	<p>Nauczyciel zapisuje na tablicy słowo UZALEŻNIENIE i wraz z uczniami robi burzę mózgów, prosząc o ich pomysły i skojarzenia związane z tym słowem.</p> <p>W tej części lekcji nauczyciel nie komentuje, nie sugeruje ani nie podpowiada uczniom, co będzie głównym tematem lekcji – uzależnienie od Internetu.</p>
10 min	Wprowadzenie Prezentacja zagadnienia Dyskusja	Nauczyciel - uczniowie	<p>Nauczyciel prezentuje uczniom filmik, a następnie pyta uczniów o to, co właśnie obejrzeli, co sądzą o video oraz chłopcu.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=N5dauIYZTs4</p> <p>Nauczyciel stara się uzyskać od uczniów zwrot "uzależnienie od Internetu"</p>

7 min	Dyskusja	Nauczyciel - uczniowie	<p>Nauczyciel rozmawia z uczniami o tym konkretnym przypadku uzależnienia, pyta ich, jak je rozumieją i definiują, prosi o podanie konkretnych przykładów i przyczyn, z powodu których ludzie się uzależniają, prosi także o podanie przykładów zachowań osoby uzależnionej.</p> <p>Następnie nauczyciel prezentuje uczniom definicję uzależnienia:</p> <p><i>Uzależnienie od Internetu charakteryzuje się nadmiernym lub słabo kontrolowanym zaabsorbowaniem, popędami lub zachowaniami dotyczącymi korzystania z komputera i dostępu do Internetu, które prowadzą do pogorszenia warunków życiowych, upośledzenia sprawności psychofizycznych lub dystresu*</i></p> <p>(*definicja za: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18399706/, data dostępu: 15.03.2023, tłumaczenie własne)</p>
-------	----------	------------------------	--

7 min	Praca z kartą pracy Dyskusja	Cała klasa Praca indywidualna Nauczyciel - uczeń	Nauczyciel rozdaje uczniom materiały (załącznik nr 1). Zadaniem uczniów jest dokonanie autorefleksji nad czasem i jakością czasu spędzanego przez nich w Interencie i dokonują autodiagnozy. Jeśli uczeń odpowie „TAK” więcej niż dwa razy, może to oznaczać, że ma problem ze zdrowym korzystaniem z Internetu. !!! Należy pamiętać, że to ćwiczenie nie jest i nie może być używane jako PRAWDZIWE narzędzie do diagnozowania kogokolwiek. Diagnoza powinna być przeprowadzana wyłącznie przez wykwalifikowanego specjalistę. To ćwiczenie ma na celu jedynie uświadomienie uczniom ilości i jakości czasu spędzanego w Interencie.
7 min	Wstępne podsumowanie Dyskusja	Cała klasa Praca indywidualna Nauczyciel - uczeń	Uczniowie otrzymują załącznik nr 2 i uzupełniają zdania własnymi pomysłami. Później nauczyciel prosi ochotników o podzielenie się swoimi pomysłami z resztą grupy.
2 min	Summary	Teacher	Nauczyciel podsumowuje lekcję i wszystko, co wydarzyło się w trakcie spotkania.

SCENARIUSZ LEKCJI 2

Grupa: Uczniowie w wieku 14-18

Czas: 45 min

Temat: FOMO kontra JOMO: czym są?

Cele lekcji:

- uczulić uczniów i skłonić do refleksji nad ich umiejętnością zarządzania własnym czasem wolnym;
- zaprezentować i nauczyć o koncepcie FOMO;
- przedstawić uczniom zdrowszy styl życia reprezentowany przez ideę JOMO;
- nauczyć młodzież organizowania czasu wolnego bez telefonów komórkowych.

Co uczeń będzie w stanie zrobić po lekcji:

- opisać własnymi słowami koncept FOMO;
- opisać własnymi słowami koncept JOMO;
- scharakteryzować zachowania reprezentujące wyżej wspomniane zjawiska;
- wymyślić sposoby spędzania czasu wolnego bez telefonów komórkowych;
- wybrać i prowadzić zdrowszy tryb życia.

Materialy: tablica interaktywna, video, arkusze brystolu, przybory do rysowania, magazyny

Przebieg lekcji:

CZAS	RODZAJ ĆWICZENIA	RODZAJ INTERAKCJI	KOMENTARZE
7 min	Wprowadzenie Dyskusja	Nauczyciel – uczniowie Cała klasa Praca indywidualna	<p>W tej części lekcji nauczyciel <u>nie</u> informuje uczniów o temacie i celu zajęć.</p> <p>Nauczyciel zbiera od uczniów ich telefony komórkowe i kładzie je w widocznym miejscu, następnie prosi uczniów, by przez kolejne 5 minut czymś się zajęli bez wykorzystania tych telefonów.</p> <p>Nauczyciel nie sugeruje ani nie komentuje, czym uczniowie mogliby się zająć – jest to ich zadanie, by wymyślić coś samodzielnie.</p> <p>Po 5 minutach nauczyciel pyta, co uczniowie robili, czy było im łatwo, czy trudno wymyślić sobie jakieś zajęcie, jak się czuli i czy jest coś, co by zmienili w danej sytuacji. Jeśli nikt nie wspomni o telefonach komórkowych, nauczyciel pyta uczniów, jak czują się z faktem, że zostały im one zabrane i nie mogą ich teraz używać ani do nich zaglądać.</p>

3 min	Prezentacja tematu Dyskusja	Nauczyciel – uczniowie	<p>Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, czym jest FOMO, i jakie jest pełne brzmienie tego skrótu.</p> <p>Nauczyciel przedstawia i wyjaśnia koncepcję FOMO – Fear Of Missing Out:</p> <p><i>Lęk przed wypadnięciem z obiegu. To obawa, że coś istotnego nam umknie, kiedy nie będziemy online*</i></p> <p>Nauczyciel upewnia się, że uczniowie rozumieją definicję i w razie potrzeby wyjaśnia ją w łatwiejszy sposób.</p> <p>Nauczyciel omawia z uczniami przykłady powodów, dla których ludzie mogą cierpieć na FOMO oraz zachowania, które mogą być charakterystyczne dla takich osób</p> <p>(*https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/fomo---czyli-strach-przed-tym-co-nas-omija, data dostępu 07.04.2023)</p>
-------	---------------------------------------	---------------------------	--

10 min	Wprowadzenie	Nauczyciel	<p>N pokrótce przedstawia Ss koncepcję sprzeczną do dotychczas omawianej – JOMO (Joy Of Missing Out):</p> <p><i>JOMO to dumne życie na wolnych obrotach i czerpanie przyjemności z wykluczenia społecznego*</i></p> <p>Następnie nauczyciel prezentuje film TEDxBasel: <i>JOMO no FOMO: Utrzymanie ciekawości na powierzchni w morzu rosnących informacji</i> autorstwa Barbary Krieger:</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=YK_QHBQWTlg</p> <p>Nauczyciel podsumowuje lekcję do tego momentu.</p> <p>(*https://www.bbc.com/worklife/article/20190718-jomo, data dostępu 07.04.2023, tłumaczenie własne)</p>
20 min	Projekt	Praca w grupach	<p>Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Ich zadaniem jest stworzenie plakatów prezentujących ideę JOMO, tego, co ludzie mogą zrobić, aby „przyłączyć się” do reprezentowanego przez nią stylu życia oraz zaproponować pomysły na spędzenie mniejszej ilości czasu z telefonem komórkowym.</p>
5 min	Prezentacja Podsumowanie	Cała klasa Nauczyciel	<p>Uczniowie prezentują i podsumowują swoje plakaty.</p> <p>Nauczyciel podsumowuje spotkanie i wszystko, co się wydarzyło.</p>

SCENARIUSZ LEKCJI 3

Grupa: Uczniowie w wieku 14-18

Czas: 45 min

Temat: Jak zachować bezpieczeństwo i mądrze korzystać z nowoczesnych technologii.

Cele lekcji:

- skłonić uczniów do refleksji nad przyjaźniami zawartymi w Internecie;
- zapoznanie uczniów z teorią Robina Dunbara dotyczącą liczby potrzebnych ludziom przyjaciół;
- uświadomienie uczniom problemów, z jakimi mogą się spotkać w Internecie;
- nauczanie uczniów mądrego i bezpiecznego korzystania z Internetu;
- udzielanie uczniom informacji, gdzie mogą szukać pomocy.

Co uczeń będzie w stanie zrobić po lekcji:

- zastanowić się i zweryfikować ilość i jakość zawieranych przez nich znajomych online;
- mądrze i bezpiecznie korzystać z Internetu;
- nazwać ośrodki leczenia uzależnień;
- podać numery telefonów i adresy stron Internetowych ośrodków leczenia uzależnień.

Materiały: tablica interaktywna

Przebieg lekcji:

CZAS	RODZAJ ĆWICZENIA	RODZAJ INTERAKCJI	KOMENTARZE
1 min	Wprowadzenie	Nauczyciel	Nauczyciel określa temat lekcji: <i>Jak zachować bezpieczeństwo i mądrze korzystać z nowoczesnych technologii</i>
3 min	Rozgrzewka Dyskusja	Nauczyciel – uczniowie	Nauczyciel prosi uczniów o wymienienie stron mediów społecznościowych, z których korzystają i/lub które znają, i zapisuje odpowiedzi na tablicy

8 min	Dyskusja	Nauczyciel – uczniowie	<p>Nauczyciel prosi uczniów, aby weszli na swoje konta w mediach społecznościowych i powiedzieli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilu mają przyjaciół • ilu z tych przyjaciół znają osobiście • jak często spotykają się z tymi przyjaciółmi • co ogólnie wiedzą o swoich internetowych przyjaciółach <p>(Nauczyciel może utworzyć ankietę online za pomocą np.: Formularzy Google lub Mentimeter i podać uczniom link, aby uzyskać i pokazać grupie ogólne wyniki)</p> <p>Nauczyciel podsumowuje wyniki i pyta, czy uczniowie wiedzą, ilu przyjaciół naprawdę potrzebuje jedna osoba – według brytyjskiego antropologa i biologa, Robina Dunbara, jest to 150.</p> <p>Nauczyciel może polecić uczniom przeczytanie książki Dunbara: <i>Ilu przyjaciół potrzebuje człowiek?</i> jako pracę domową, a później przeprowadzić na jej podstawie lekcję.</p>
-------	----------	------------------------	--

20 min	Dyskusja	Nauczyciel – uczniowie	<p>Nauczyciel pyta uczniów, jakie niebezpieczeństwa może przynieść przyjaźnienie się z ludźmi, których tak naprawdę nie znają. Kiedy uczniowie skończą, nauczyciel zapisuje (lub zakreśla te odpowiedzi, jeśli padły) na tablicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grooming • wyłudzenie informacji / phishing • oszustwo / scam • cyberprzemoc <p>Nauczyciel omawia z uczniami każde niebezpieczeństwo – jego cechy charakterystyczne, jak ludzie mogą je rozpoznać, jak mogą się chronić*</p> <p>(* Można skorzystać tutaj z materiałów i filmów przygotowanych przez zespoły iSafetyApp)</p>
--------	----------	------------------------	---

10 min	Praca indywidualna	Cała klasa Praca indywidualna Nauczyciel – uczniowie	<p>Nauczyciel każe uczniom wrócić do swoich kont, prosi ich o przejście swoich znajomych w mediach społecznościowych i usunięcie tych, których tak naprawdę nie znają lub których profile wyglądają podejrzanie. Nauczyciel nie zmusza uczniów do wykonania tego zadania (sami muszą być gotowi na taki krok), ale stara się jeszcze raz podkreślić, jak ważne jest wiedzieć, kogo zapraszają do swojego wirtualnego życia.</p> <p>Po wykonaniu zadania nauczyciel rozmawia z uczniami, czy było im łatwo, czy trudno to zrobić, co i jak się teraz czują, czego nauczyli się dzięki temu i poprzednim ćwiczeniom.</p>
3 min	Podsumowanie	Nauczyciel	<p>Nauczyciel podsumowuje lekcję i rozdaje ulotki z danymi teleadresowymi ośrodków leczenia uzależnień w Polsce.</p>

SCENARIUSZ LEKCJI 4

Scenariusz lekcji: Uzależnienie od Internetu

Cel lekcji: Uświadomienie uczniom niebezpieczeństw związanych z uzależnieniem od Internetu oraz propagowanie zdrowych nawyków korzystania z mediów cyfrowych.

Czas trwania: około 45 minut

Materialy:

- Projektor multimedialny
- Plansze i znaczniki
- Arkusze papieru i długopisy
- Notatki z ważnymi informacjami na temat uzależnienia od Internetu

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie (5 minut):

a) Nauczyciel rozpoczyna lekcję od pytania uczniów, jak często korzystają z Internetu i jakie są ich ulubione strony internetowe lub aplikacje.

b) Następnie nauczyciel pyta, czy któryś z uczniów słyszał pojęcie „uzależnienie od internetu” i jak je rozumie.

2. Wyjaśnienie pojęcia uzależnienia od Internetu (10 minut):

a) Nauczyciel wyświetla definicję uzależnienia od Internetu na projektorze multimedialnym.

b) Poprzez dyskusję z uczniami nauczyciel wyjaśnia symptomy i konsekwencje uzależnienia od Internetu, takie jak:

- Spadek osiągnięć szkolnych
- Problemy w relacjach społecznych
- Zaburzenia snu
- Problemy zdrowotne związane z brakiem aktywności fizycznej
- Negatywny wpływ na rozwój emocjonalny
- Trudności w kontrolowaniu czasu spędzanego online

3. Prezentacja statystyk (10 minut):

a) Nauczyciel przedstawia uczniom statystyki dotyczące uzależnienia od Internetu, takie jak liczba godzin spędzanych online przez przeciętnego człowieka dziennie czy statystyki dotyczące uzależnienia od gier komputerowych.

b) Uczniowie mają możliwość zadawania pytań dotyczących tych statystyk.

4. Dyskusja w grupach (15 minut):

a) Uczniowie dzielą się na małe grupy.

b) Każda grupa otrzymuje scenariusz, w którym jeden z bohaterów jest uzależniony od Internetu.

c) Grupy mają przedyskutować konsekwencje takiego uzależnienia i jak można tej osobie pomóc.

d) Po pewnym czasie grupy prezentują swoje odpowiedzi całej klasie.

5. Podsumowanie i omówienie strategii (5 minut):

a) Nauczyciel podsumowuje wnioski z dyskusji grupowych i prezentacji. b) Omów z uczniami techniki samokontroli, takie jak:

- Ustalanie limitów czasowych korzystania z Internetu
- Planowanie działań poza światem wirtualnym
- Zachęcanie do bezpośrednich rozmów z przyjaciółmi i rodziną
- Unikanie korzystania z urządzeń elektronicznych przed snem
- Korzystanie z Internetu w użyteczny sposób, np. do nauki

6. Praca domowa (5 minut):

a) Nauczyciel prosi uczniów o napisanie krótkiego eseju na temat korzyści i zagrożeń wynikających z korzystania z Internetu oraz sposobów unikania uzależnienia od Internetu.

b) Nauczyciel wyjaśnia, że praca domowa zostanie sprawdzona i omówiona na następnej lekcji.

Wniosek: Nauczyciel podkreśla, że Internet jest niezwykle użytecznym narzędziem, ale wymaga świadomego i odpowiedzialnego korzystania z niego. Zachęca uczniów do rozmowy z rodzicami lub nauczycielami, jeśli mają obawy lub wątpliwości dotyczące korzystania z Internetu.

PRZEMOC W INTERNECIE

JAK ZATRZYMAĆ CYBERPRZEMOC

Nie przysyłaj dalej wiadomości, zdjęć ani filmów, które mogą zranić Ciebie lub inne osoby

1

2

Nie wysyłaj wiadomości, jeśli nie zgadzasz się z ich treścią

Jeśli zobaczysz coś w Internecie, co wydaje się nie w porządku, poinformuj o tym osobę dorosłą, której ufasz

3

4

Jeśli jakakolwiek osoba lub zdarzenie w Internecie sprawia, że czujesz się źle lub niewygodnie, poinformuj zaufaną osobę dorosłą

Jeśli podejrzewasz lub wiesz, że przyjaciel lub kolega z klasy jest ofiarą cyberprzemocy, powinieneś poinformować osobę dorosłą, której ufasz

5

6

Nie reaguj na cyberprzemoc, ponieważ może to pogorszyć sytuację

Nie wstydź się, jeśli ktoś cię prześladowuje w internecie. To nie twoja wina!

7

SCENARIUSZ LEKCJI 1

Czas trwania: 45 minut.

Poziom: szkoła podstawowa i średnia

Cele:

- Upewnienie się, że młodzi ludzie zdają sobie sprawę, że gdy coś zostanie opublikowane w Internecie, nie będą mogli tego odzyskać.
- Zrozumienie, czym jest cybernękanie i jak może wpływać na innych.
- Zrozumienie, że cybernękanie może mieć poważne konsekwencje

Po zakończeniu zajęć uczniowie będą potrafili:

- Negocjować w relacjach, uznając, że działania mają konsekwencje zarówno w świecie online, jak i offline
- zrozumieć, czym jest cybernękanie, jak szukać pomocy lub porady.
- oprzeć się presji czynienia zła i rozpoznać, kiedy inni potrzebują pomocy i jak ich wspierać.

Prezentacja (15 minut)

Poproś uczniów, aby zdefiniowali cybernękanie – daj im kilka minut na wymyślenie definicji. Podziel się z całą klasą - jakie są podobieństwa i różnice między ustaleniami i dyskusjami każdej grupy? Czy istnieje ogólny konsensus klasowy? Przedstaw klasie jedną z ogólnie przyjętych definicji – „Cyberbullying to wykorzystywanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, w szczególności telefonów komórkowych i Internetu, w celu celowego dokuczania innej osobie” (możesz też użyć innych definicji ze źródeł innych niż ten scenariusz). Zapytaj klasę, co sądzą o cyberprzemocy. Czy jest to coś, co ich dotyczy? Kto ich zdaniem jest najbardziej zagrożony? Pożądana odpowiedź, do której należy dążyć w klasie: Każdy może być, ale ci, którzy są bardziej podatni na zagrożenia w świecie rzeczywistym, są bardziej podatni na zagrożenia w świecie online.

Praktyka (20 minut)

Udostępniź studium przypadku cyberprzemocy swoim uczniom. Wybierz lokalny przykład. Poproś uczniów, aby pracowali w małych grupach, aby znaleźć podobne historie o cybernękaniu w Internecie. Czy są jakieś wspólne aspekty? Przedyskutuj z uczniami następujące kwestie: Co można było zrobić, aby zapobiec przypadkom cybernękania? Kiedy można podjąć działania, aby zatrzymać łańcuch zdarzeń? Co mogą zrobić osoby, które padły ofiarą cyberprzemocy?

Ważne jest, aby uczniowie wiedzieli, jak zgłaszać obawy, jeśli są ofiarami cyberprzemocy, i powinni pamiętać o przechowywaniu wszelkich posiadanych dowodów dotyczących zastraszania.

Podsumowanie (10 minut)

W ramach podsumowania przedyskutuj z uczniami, w jaki sposób wszechobecna technologia może prowadzić do utraty zahamowań. Postaraj się wyciągnąć wniosek, że ważne jest, aby uczniowie pamiętali o zatrzymaniu się i zastanowieniu przed zrobieniem czegokolwiek online.

SCENARIUSZ LEKCJI 2

CZAS: 45 MIN

POZIOM: szkoła podstawowa i średnia

CELE:

- Poszerzenie wiedzy uczniów na temat zjawiska cyberprzemocy.
- Przyjrzenie się wpływowi cyberprzemocy na każdą osobę w grupie rówieśniczej.
- Wspieranie nastolatków w odnajdywaniu wspólnych lub podobnych celów rozwojowych grupy rówieśniczej, w której funkcjonują.
- Uruchomienie poczucia współodpowiedzialności za relacje w grupie.

Po zakończeniu zajęć uczeń będzie potrafił:

- wskazać definicję cyberprzemocy,
- ustalić, skąd bierze się zjawisko cyberprzemocy, do jakich destrukcyjnych działań prowadzi i jak temu przeciwdziałać.

PREZENTACJA - 15 MIN

Podziel uczestników na 4 grupy. Poproś uczniów z pierwszej i drugiej grupy, aby poświęcili kilka minut na pytanie: Jaki według ciebie chce być nastolatek?, a uczniowie z trzeciej i czwartej grupy, aby zastanowili się nad pytaniem: Jaki powinien być nastolatek według dorosłych? Poproś każdą grupę o wymienienie co najmniej trzech cech w odpowiedzi na pytanie. Następnie grupy tworzą własne tablice (duży arkusz papieru, np. flipchart), zapisując wszystkie cechy, które pojawiły się podczas dyskusji w grupie. Kolejnym krokiem będzie omówienie wyników pracy grup. Poproś grupy pierwszą i drugą o zaprezentowanie swojej pracy na forum. Na koniec prezentacji porównaj tablice obu grup i podsumuj ćwiczenie, zwracając uwagę na podobieństwa w pracy obu zespołów. W ten sposób uzyskasz obraz tego, czego oczekują od siebie nastolatki. Następnie poproś trzecią i czwartą grupę o przedstawienie wyników. Podsumuj ćwiczenie, podobnie jak w grupie pierwszej i drugiej. Tu powstaje obraz

oczekiwań dorosłych wobec nastolatków. Na koniec prezentacji poproś uczniów, aby skojarzyli sobie następujące pytania: Które cechy nastolatków są wspólne dla tych obrazów? Które sobie zaprzeczają? W trakcie zajęć uczniowie mogą żywo zareagować na pytanie o oczekiwania dorosłych. Twoim zadaniem w tej części ćwiczenia jest słuchanie i zbieranie pomysłów, a nie ocenianie czy udzielanie wyjaśnień w tym obszarze.

PRAKTYKA - 20 MIN

Poproś uczniów, aby dobrali się w pary lub trzyosobowe grupy. Przed rozpoczęciem ćwiczenia upewnij się, że uczniowie w poszczególnych zespołach nie pokazują sobie nawzajem zadania, które otrzymają. Daj każdej grupie jeden z czterech opisów:

1) Ania jako jedyna w klasie trenuje piłkę ręczną od wczesnych lat szkolnych.

2) Ania jako jedyna w swojej klasie trenuje piłkę ręczną od wczesnych lat szkolnych.

Nauczyciele często chwalą ją za pracowitość. Podoba im się, że mimo 4-5 treningów w tygodniu znajduje czas na przygotowanie się do zajęć.

3) Ania jako jedyna w klasie trenuje piłkę ręczną od wczesnych lat szkolnych. Nauczyciele często chwalą ją za pracowitość. Podoba im się, że mimo 4-5 treningów w tygodniu znajduje czas na przygotowanie się do zajęć. Często dokuczają jej koledzy z klasy, zwłaszcza gdy pytają ją o rzeczy związane z ostatnią grą. Piszą o niej obraźliwe rzeczy w Internecie.

4) Ania jako jedyna w swojej klasie trenuje piłkę ręczną od wczesnych lat szkolnych.

Nauczyciele często chwalą ją za pracowitość. Podoba im się, że mimo 4-5 treningów w tygodniu znajduje czas na przygotowanie się do zajęć. Jej koledzy z klasy często dokuczają jej, zwłaszcza gdy pytają ją o cokolwiek związanego z ostatnią grą. Piszą o niej obraźliwe rzeczy w Internecie. Po kolejnej kontuzji kolana trener powiedział rodzicom Ani, że dziewczyna powinna rozważyć rezygnację z gry.

Po przeczytaniu historii nastolatki uczniowie w swoich grupach mają kilka minut na zastanowienie się nad odpowiedziami na dwa pytania – Co Ania myśli o sobie? Co myślą o niej rówieśnicy? i zapisać swoje odpowiedzi na kartce papieru.

W tym czasie przygotujcie na tablicy lub dużym arkuszu tabelę składającą się z dwóch kolumn: jedna będzie zawierała odpowiedzi na pytanie: Co Ania myśli o sobie?, a druga: Co myślą o niej rówieśnicy?

Podczas tworzenia tabeli poproś uczniów, aby nadal nie pokazywali otrzymanych historii, ale obserwowali odpowiedzi różnych grup i próbowali odgadnąć, w jaki sposób i dlaczego się różnią. Na zakończenie omów temat poczucia własnej wartości. Jest to często używany termin do opisanie obrazu, jaki mamy o sobie. Wspólnie z uczniami poszukajcie elementów, które wchodzi w interakcje z tym obrazem, odnosząc się do historii Ani.

PODSUMOWANIE - 10 MIN

W podsumowaniu zwróć uwagę na kilka elementów:

1. Każdy uczeń, jako członek danej grupy, ma wpływ na to, co się w niej dzieje. Nawet wtedy, gdy wydaje się, że jest tylko świadkiem zaistniałej sytuacji.
2. Każdy uczeń ma określony stosunek do tej sytuacji i prawo do emocji z nią związanych – możesz się przestraszyć, poczuć współczucie dla ofiary, złość wobec sprawcy, być zaskoczonym, poczuć ulgę, że nie jesteś ofiarą, zastanawiać się, co teraz będzie, poczekać na reakcję dorosłych.
3. Spróbuj oddzielić emocje, o których mówią uczniowie, od ich oceny sytuacji, zauważając, że są one ze sobą powiązane. Pomóż nazwać wymienione emocje.
4. Pokaż, że emocje i myśli (osąd) są ze sobą powiązane.
5. Zwróć uwagę na to, że emocji nie możemy oceniać – są reakcją niezależną od człowieka, wszystkie są ważne, bo informują o tym, czego potrzebujemy i chcemy.

SCENARIUSZ LEKCJI 3

Czas trwania: 45 minut

Poziom: szkoła podstawowa i średnia

Cele:

- Zapoznanie uczniów z definicją cyberprzemocy
- Uświadomienie uczniom przyczyn cybernękania
- Świadomość konsekwencji cyberprzemocy
- Wskazanie, jak radzić sobie z cybernękaniem.
- Nauka pracy w grupie, wyrażania własnego zdania bez obrażania.
- Wrażliwość na godność drugiego człowieka.

Po zakończeniu lekcji student będzie potrafił:

- wskazać definicję cyberprzemocy, jej przyczyny i skutki.
- wskazać, co należy zrobić w obliczu cyberprzemocy.

Prezentacja - 15 minut

Na początku nauczyciel zadaje uczniom kilka pytań:

1. Kto korzysta z mediów społecznościowych, takich jak facebook, snapchat, instagram, youtube, tiktok?
2. Kto publikuje zdjęcia?
3. Kto komentuje posty, zdjęcia znajomych?
4. Kto udostępnia posty, zdjęcia innych osób?

5. Kto wysyła prywatne wiadomości do innych osób?

Następnie nauczyciel dzieli wszystkich uczniów na podgrupy (tak, aby w każdej grupie było nie więcej niż 6 osób). Każda grupa otrzymuje duży arkusz papieru i przybory do pisania. Grupy należy podzielić proporcjonalnie na dwa tematy: • CZYM JEST CYBERPRZEMOC? - grupy zajmujące się tym tematem mają zapisać wszystko, co ich zdaniem mieści się w tym terminie (można zasugerować przykłady).

• CZYM NIE JEST CYBERPRZEMOC? - grupy zajmujące się tym tematem proszone są o wymienienie wszystkiego, co ich zdaniem nie obejmuje tego terminu.

Po 10 minutach grupy kończą pracę. Nauczyciel prosi, aby każda grupa przedstawiła to, co napisała. Nauczyciel zapisuje na tablicy w oddzielnych częściach to, co prezentują uczniowie, pytając uczniów:

• co mieli na myśli, • prosi o rozwinięcie myśli, prosi o przykłady, • parafrazuje słowa uczniów.

PRAKTYKA - 20 MIN

Nauczyciel dzieli wszystkich uczniów na 6 podgrup. Każda grupa otrzymuje duży arkusz papieru i przybory do pisania. Każda grupa otrzymuje jeden z następujących tematów:

1. Jak może się czuć odbiorca cyberprzemocy? (ważne, aby na liście znalazły się: złość, smutek, depresja, apatia, strach, impotencja, frustracja, samotność, poczucie odrzucenia).

2. Jakie mogą być konsekwencje cyberprzemocy dla jej odbiorcy? (należy uwzględnić na liście: pogorszenie samopoczucia, utratę pewności siebie, obniżoną samoocenę, odcięcie od grupy rówieśniczej, izolację, rezygnację z hobby, zainteresowań, depresję, próbę samobójczą, samobójstwo, agresję skierowane do kogoś innego).

3. Dlaczego i co ktoś zastrasza w Internecie? (ważne, aby znalazły się na liście: ktoś mógł doświadczyć przemocy, nienawiści, potrzeby rozładowania złości, frustracji, potrzeby zwrócenia na siebie uwagi, potrzeby bycia zauważonym, chęci wyrażenia swojego zdania, potrzeby wpływania na opinie innych, tj. trollowanie, potrzeba zabicia nudy, potrzeba zabawy, potrzeba poprawy samopoczucia, potrzeba lepszego samopoczucia, czyli poprawa samooceny).

4. Jakie mogą być konsekwencje cyberprzemocy dla jej twórcy? (ważne, aby znalazły się na liście: zgłoszenie do administratora serwisu, wyrzucenie z forum/grupy dyskusyjnej, zablokowanie, wyszydzenie na tle grupy, konsekwencje prawne (w internecie nikt nie jest anonimowy)).

5. Co należy, a czego nie należy robić, jeśli staniesz się ofiarą cyberprzemocy? (ważne, żeby znalazły się na liście: należy powiedzieć o tym zaufanej osobie dorosłej, zgłosić to administratorowi strony, portalu, nie odpowiadać nienawiścią na hejt, zachować tylko dla siebie).

6. Co należy, a czego nie należy robić, będąc świadkiem cyberprzemocy? (ważne, aby znalazły się na liście: wesprzyj ofiarę osobiście lub poprzez wspierający komentarz, pomóż zgłosić ten fakt administratorowi strony, nie udostępniaj postu, nie komentuj, na nękanie odpowiadaj nękaniem, nie reaguj).

Po upływie wyznaczonego czasu grupy kończą pracę. Nauczyciel prosi każdą grupę o przedstawienie swoich list. Po zakończeniu prezentacji przez każdą grupę można zapytać inne grupy, czy chcą coś dodać. Każdy z arkuszy można przymocować do tablicy lub w innym widocznym miejscu.

PODSUMOWANIE - 10 min

Nauczyciel dzieli klasę, grupę uczniów na 4 podgrupy. Każda grupa otrzymuje kartkę papieru i przybory do pisania. Każda grupa losuje początek jednego z 4 zdań i musi je dokończyć. Ważne jest, aby treść zdań była wynikiem decyzji całej grupy.

1. Kiedy dokuczasz mi w sieci, czuję się
2. Kiedy cybernękam mojego przyjaciela, mój przyjaciel czuje się...
3. Kiedy dokuczasz mi w sieci, mam prawo do...
4. Kiedy dokuczasz mojemu przyjacielowi w sieci, mój przyjaciel ma prawo do...

Następnie wszystkie grupy stoją naprzeciw siebie, pozostając nadal w swoich grupach, ale tak, aby wszystkie były skierowane do siebie. Następnie każda grupa po kolei czyta całe zdanie na głos.

FALSZYWE INFORMACJE

FALSZYWE WIADOMOŚCI

Jak je zauważyć?

▶ Przeanalizuj źródło

Sprawdź autora i
wydawcę

▶ Zapoznaj się z treścią

Przeczytaj uważnie artykuł

▶ Czy jest w nim jakiś sensacyjny nagłówek?

Nagłówki o szokujących tytułach
służą przyciąganiu ludzi i zarabianiu
pieniędzy

▶ Sprawdź witrynę internetową

Sprawdź adres URL witryny, aby
upewnić się, że korzystasz z
wiarygodnego źródła

▶ Czy to wstępniak?

Czy opinie nie są
cytowane lub
stroniczne?

Unikaj rozpowszechniania
dezinformacji

SCENARIUSZ LEKCJI 1

Temat lekcji: Prawda czy fałsz? To są prawdziwe i fałszywe informacje.

Grupa docelowa: Uczniowie szkół średnich.

Cel ogólny: Student wie, czym są informacje fałszywe i potrafi je odróżnić od informacji prawdziwych.

Specjalne cele:

- student potrafi weryfikować informacje w mediach
- student dokonuje krytycznej selekcji źródeł
- student rozróżnia pojęcia: manipulacja, dezinformacja, postprawda, stereotyp, bańka informacyjna, wirusowość
- student rozpoznaje powyższe zjawiska w tekstach i je charakteryzuje.

Metody i formy pracy:

- metoda problemowa
- tworzenie plakatu/mapy mentalnej
- Praca w grupach
- praca z komunikatami prasowymi – prawdziwymi i fałszywymi.

Materiały, pomoce dydaktyczne:

- warunki i definicje
- tablica. Kreda lub flichart i kartki papieru, mazaki pomocne przy wykonaniu plakatu
- ekran multimedialny, karty pracy w formie elektronicznej,
- karty pracy w formie papierowej

Kluczowe kompetencje:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- kompetencje językowe
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i związane z uczeniem się
- kompetencje obywatelskie.

Przebieg zajęć:

1. Przedstawienie tematu i ogólnego celu zajęć. Nauczyciel zapisuje na tablicy temat „Prawda czy fałsz” i przedstawia cel lekcji: Uczeń wie, czym są informacje fałszywe i potrafi je odróżnić od informacji prawdziwych.

Nauczyciel wprowadza temat:

Ilość informacji, którymi jesteśmy bombardowani każdego dnia, sprawia, że nie jesteśmy w stanie przeanalizować ich wszystkich. W konsekwencji jesteśmy podatni na manipulację i coraz trudniej jest nam odróżnić prawdę od fałszu. Dlatego tak ważne jest rozpoznawanie informacji prawdziwych i fałszywych.

2. Nauczyciel zapisuje na tablicy lub flipcharcie hasło: fałszywa informacja i prosi o skojarzenia z minami. Uczniowie wyjaśniają pojęcia. Następnie uzupełnia terminy, które są związane z tematem, a których uczniowie nie podali i krótko je opisuje. Na planszy pojawia się skojarzenie z następującymi informacjami sloganami: manipulation, disinformation, post-truth, stereotype, information bubble, virality, fake-news, fact-checking, messages that manipulate, trolling, harmful and dangerous content, deepfake, propaganda.

3. Nauczyciel prosi uczniów o sformułowanie definicji fałszywej informacji, a następnie podsumowuje stwierdzenie:

Fałszywe informacje to teksty, zdjęcia i/lub filmy zawierające nieprawdziwe informacje, przyciągające uwagę, funkcjonujące w telewizji, prasie, mediach społecznościowych, podbijające Internet i przynoszące m.in. ludzi i instytucje, o których mówią i pokazują.

4. Uczniowie dzielą się na czteroosobowe grupy i otrzymują karty pracy przygotowane przez nauczyciela.

Możesz samodzielnie przygotować materiał na podstawie bieżących wydarzeń i czasu zajęć, dostosowanych do danego kraju, regionu itp. Mogą one zawierać różne informacje, zarówno prawdziwe, jak i fałszywe: nagłówki artykułów, fragmenty tabloidów, zdjęcia, wpisy na Facebooku .

Zadanie polega na odróżnieniu informacji prawdziwych od fałszywych oraz uzasadnieniu, dlaczego zdaniem uczniów prezentowane treści są prawdziwe lub fałszywe.

5. Uczniowie pracują w swoich grupach przez kilka minut, a następnie przedstawiają swoje przemyślenia klasie.

Nauczyciel prezentuje klasie materiały każdej grupy, przedstawiciele poszczególnych grup omawiają, co jest na karcie pracy, oceniają, które materiały są prawdziwe, a które fałszywe, dyskutują i oceniają, podają argumenty za i przeciw tezy.

Nauczyciel moderuje prezentacje uczniów i koryguje błędne oceny dotyczące prawdziwych i fałszywych informacji zawartych w kartach pracy.

6. Na koniec lekcji nauczyciel podsumowuje osiągnięcie celów lekcji i informuje o stopniu umiejętności uczniów w odróżnianiu prawdy od fałszu w mediach społecznościowych, prasie czy Internecie.

SCENARIUSZ LEKCJI 2

Temat lekcji: Jak rozpoznać fake newsy? Jak walczyć z dezinformacją?

Cele: Zrozumienie zjawiska fake newsów. Uczniowie uczą się rozpoznawać fałszywe wiadomości i walczyć z dezinformacją. Dlaczego tworzone są fałszywe wiadomości?

Formy i metody pracy: dyskusja, praca w grupach

Materiały: flipchart, mazaki, kilka zwykłych kartek i długopisy, komputer podłączony do projektora z możliwością wyświetlania prezentacji lub stron internetowych, uczestnicy mogą korzystać ze smartfonów z dostępem do internetu

Przebieg zajęć:

1. Rozmowa z uczniami: jak rozumieją pojęcie „fake news”? Nauczyciel upewnia się, że uczniowie rozumieją znaczenie angielskich słów fake i news. Staram się zmotywować jak najwięcej osób do odpowiedzi na to pytanie. Zapisz wszystkie hasła, które pojawią się na tablicy/flipcharcie.
2. Wykorzystując wcześniej przygotowaną prezentację lub stronę w internetowej encyklopedii, n-1 przedstawia słownikową definicję fake newsa, dbając o to, aby hasło było zrozumiałe dla uczniów.
3. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy, np. kilku osób i prosi każdą grupę o przygotowanie odpowiedzi na jedno z poniższych pytań (pytania można modyfikować, dodawać lub zmniejszać w zależności od liczby grup):
 - Dlaczego w przestrzeni publicznej pojawiają się nieprawdziwe informacje? Dlaczego, w jakim celu ktoś je tworzy?
 - Czy fałszywe informacje, kłamstwa, manipulacje to nowe zjawiska? Kiedy pojawiły się w przestrzeni publicznej?
 - Co ułatwia rozpowszechnianie fałszywych wiadomości? Jakich metod i narzędzi używa się do rozpowszechniania fałszywych informacji?
 - Podaj przykłady fałszywych wiadomości, które treści nazwałbyś fałszywymi wiadomościami?
 - Jak rozpoznać fałszywe informacje? Co je charakteryzuje? Które źródła są niewiarygodne?
 - Jakie źródła informacji można uznać za wiarygodne (wystarczające do prawidłowej weryfikacji wypowiedzi), a które mogą być pomocne (wskazanie po wiarygodnych źródłach)? uzasadniać.
 - Czym jest dezinformacja, jak ją rozpoznać i jak na nią reagować?

- Jakie są konsekwencje fałszywych wiadomości? Jakie są konsekwencje nieprawdziwych informacji udostępnianych w sieci i innych mediach?
 - Jak bronić się przed manipulacją, kłamstwem i nieprawdziwymi informacjami? Czy istnieją organizacje/instytucje zajmujące się tym zjawiskiem? Jaka jest ich praca?
- Każda grupa otrzymuje jedno pytanie, dużą kartkę papieru i pisak. Odpowiedzi są zapisywane na dużym arkuszu papieru. Studenci mogą korzystać ze swoich smartfonów.

5. Każda grupa kolejno prezentowała pozycje ze swojej listy. Prezentuje swoje plakaty i omawia odpowiedzi na postawione im pytania. Jeśli czegoś brakuje, uczniowie z innych grup uzupełniają zdanie, mówią, co jeszcze ich zdaniem powinno znaleźć się na plakacie .

Nauczyciel moderuje spotkanie, zadaje dodatkowe pytania, dodaje komentarz.

6. Jako podsumowanie zajęć n-1 informuje o osiągniętych celach lekcji.

SCENARIUSZ LEKCJI 3

Temat lekcji: Prawda czy fałsz? To są prawdziwe i fałszywe informacje.

Grupa docelowa: Uczniowie szkół średnich.

Cel ogólny: Student wie, czym są informacje fałszywe i potrafi je odróżnić od informacji prawdziwych.

Specjalne cele:

- student potrafi weryfikować informacje w mediach
- student dokonuje krytycznej selekcji źródeł
- student rozróżnia pojęcia: manipulacja, dezinformacja, postprawda, stereotyp, bańka informacyjna, wirusowość
- student rozpoznaje powyższe zjawiska w tekstach i je charakteryzuje.

Metody i formy pracy:

- metoda problemowa
- tworzenie plakatu/mapy mentalnej
- Praca w grupach
- praca z komunikatami prasowymi – prawdziwymi i fałszywymi.

Materiały, pomoce dydaktyczne:

- warunki i definicje
- tablica. Kreda lub flichart i kartki papieru, mazaki pomocne przy wykonaniu plakatu
- ekran multimedialny, karty pracy w formie elektronicznej,

- karty pracy w formie papierowej

Kluczowe kompetencje:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- kompetencje językowe
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i związane z uczeniem się
- kompetencje obywatelskie.

Przebieg zajęć:

1. Przedstawienie tematu i ogólnego celu zajęć. Nauczyciel zapisuje na tablicy temat „Prawda czy fałsz” i przedstawia cel lekcji: Uczeń wie, czym są informacje fałszywe i potrafi je odróżnić od informacji prawdziwych.

Nauczyciel wprowadza temat:

Ilość informacji, którymi jesteśmy bombardowani każdego dnia, sprawia, że nie jesteśmy w stanie przeanalizować ich wszystkich. W konsekwencji jesteśmy podatni na manipulację i coraz trudniej jest nam odróżnić prawdę od fałszu. Dlatego tak ważne jest rozpoznawanie informacji prawdziwych i fałszywych.

2. Nauczyciel zapisuje na tablicy lub flipcharcie hasło: fałszywa informacja i prosi o skojarzenia z minami. Uczniowie wyjaśniają pojęcia. Następnie uzupełnia terminy, które są związane z tematem, a których uczniowie nie podali i krótko je opisuje. Na tablicy pojawia się asocjagram z hasłami: manipulacja, dezinformacja, postprawda, stereotyp, bańka informacyjna, wirusowość, fake-news, fact-checking, wiadomości manipulujące, trolling, szkodliwe i niebezpieczne treści, deepfake, propaganda.

3. Nauczyciel prosi uczniów o sformułowanie definicji fałszywej informacji, a następnie podsumowuje stwierdzenie:

Fałszywe informacje to teksty, zdjęcia i/lub filmy zawierające nieprawdziwe informacje, przyciągające uwagę, funkcjonujące w telewizji, prasie, mediach społecznościowych, podbijające Internet i przynoszące m.in. ludzi i instytucje, o których mówią i pokazują.

4. Uczniowie dzielą się na czteroosobowe grupy i otrzymują karty pracy przygotowane przez n. Możesz samodzielnie przygotować materiał na podstawie bieżących wydarzeń i czasu zajęć, dostosowanych do danego kraju, regionu itp. Mogą one zawierać różne informacje, zarówno prawdziwe, jak i fałszywe: nagłówki artykułów, fragmenty tabloidów, zdjęcia, wpisy na Facebooku .

Zadanie polega na odróżnieniu informacji prawdziwych od fałszywych oraz uzasadnieniu, dlaczego zdaniem uczniów prezentowane treści są prawdziwe lub fałszywe.

5. Uczniowie pracują w swoich grupach przez kilka minut, a następnie przedstawiają swoje przemyślenia klasie.

Nauczyciel prezentuje klasie materiały każdej grupy (ekrany), przedstawiciele poszczególnych grup omawiają, co jest na karcie pracy, oceniają, które materiały są prawdziwe, a które fałszywe, dyskutują i oceniają, podają argumenty za i przeciw tezy.

Nauczyciel moderuje prezentacje uczniów i koryguje błędne oceny dotyczące prawdziwych i fałszywych informacji zawartych w kartach pracy.

6. Na koniec lekcji nauczyciel podsumowuje osiągnięcie celów lekcji i informuje o stopniu umiejętności uczniów w odróżnianiu prawdy od fałszu w mediach społecznościowych, prasie czy Internecie.

SCENARIUSZ LEKCJI 4

Temat lekcji: Jak rozpoznać fake newsy? Jak walczyć z dezinformacją?

Cele: Zrozumienie zjawiska fake newsów. Studenci uczą się rozpoznawać fałszywe wiadomości i walczyć z dezinformacją. Dlaczego tworzone są fałszywe wiadomości?

Formy i metody pracy: dyskusja, praca w grupach

Materiały: flipchart, mazaki, kilka zwykłych kartek i długopisy, komputer podłączony do projektora z możliwością wyświetlania prezentacji lub stron internetowych, uczestnicy mogą korzystać ze smartfonów z dostępem do internetu

Przebieg zajęć:

1. Rozmowa ze studentami: jak rozumieją pojęcie „fake news”? Nauczyciel upewnia się, że uczniowie rozumieją znaczenie angielskich słów fake i news. Staram się zmotywować jak najwięcej osób do odpowiedzi na to pytanie. Zapisz wszystkie hasła, które pojawią się na tablicy/flipcharcie.
2. Wykorzystując wcześniej przygotowaną prezentację lub stronę w internetowej encyklopedii, n-1 przedstawia słownikową definicję fake newsa, upewniając się, że hasło jest zrozumiałe dla uczniów.
3. Nauczyciel dzieli uczniów na grupy, np. grup kilkuosobowych i prosi każdą grupę o przygotowanie odpowiedzi na jedno z poniższych pytań (pytania można modyfikować, dodawać lub zmniejszać w zależności od liczby grup):
 - Dlaczego w przestrzeni publicznej pojawiają się nieprawdziwe informacje? Dlaczego, w jakim celu ktoś je tworzy?
 - Czy fałszywe informacje, kłamstwa, manipulacje to nowe zjawiska? Kiedy pojawiły się w przestrzeni publicznej?

- Co ułatwia rozpowszechnianie fałszywych wiadomości? Jakich metod i narzędzi używa się do rozpowszechniania fałszywych informacji?

- Podaj przykłady fałszywych wiadomości, które treści nazwałbyś fałszywymi wiadomościami?

- Jak rozpoznać fałszywe informacje? Co je charakteryzuje? Które źródła są niewiarygodne?

- Jakie źródła informacji można uznać za wiarygodne (wystarczające do prawidłowej weryfikacji wypowiedzi), a które mogą być pomocne (wskazanie po wiarygodnych źródłach)? uzasadniać.

- Czym jest dezinformacja, jak ją rozpoznać i jak na nią reagować?

- Jakie są konsekwencje fałszywych wiadomości? Jakie są konsekwencje nieprawdziwych informacji udostępnianych w sieci i innych mediach?

- Jak bronić się przed manipulacją, kłamstwem i nieprawdziwymi informacjami? Czy istnieją organizacje/instytucje zajmujące się tym zjawiskiem? Jaka jest ich praca?

Każda grupa otrzymuje jedno pytanie, dużą kartkę papieru i pisak. Odpowiedzi są zapisywane na dużym arkuszu papieru. Studenci mogą korzystać ze swoich smartfonów.

5. Każda grupa kolejno prezentowała pozycje ze swojej listy. Prezentuje swoje plakaty i omawia odpowiedzi na postawione im pytania. Jeśli czegoś brakuje, uczniowie z innych grup uzupełniają zdanie, mówią, co jeszcze ich zdaniem powinno znaleźć się na plakacie .

Nauczyciel moderuje spotkanie, zadaje dodatkowe pytania, dodaje komentarz.

6. Jako podsumowanie zajęć n-l informuje o osiągniętych celach lekcji.

Oto kilka zadań, które można przypisać uczniom na lekcji dotyczącej fałszywych wiadomości w Internecie:

1. Zadanie badawcze: Poproś uczniów, aby wybrali dowolny artykuł lub wiadomość z Internetu i sprawdzili, czy zawarte w nich informacje są prawdziwe. Poproś ich o skorzystanie z różnych źródeł informacji, takich jak wiarygodne strony internetowe, artykuły naukowe lub publikacje rządowe, w celu zweryfikowania wiarygodności artykułu. Następnie poproś ich, aby podzielili się wnioskami i kryteriami, na podstawie których ocenili wiarygodność informacji.

2. Gry symulacyjne: Poproś uczniów, aby wzięli udział w grze symulacyjnej, w której będą musieli zidentyfikować fałszywe informacje. Przygotuj zestaw wiadomości, niektóre z nich będą prawdziwe, a inne fałszywe. Studenci będą musieli sprawdzić wiarygodność informacji, analizując źródła, kontekst, autora itp.

3. W zależności od poziomu trudności możesz dostosować ilość informacji lub dodać dodatkowe wskazówki.

4. Studium przypadku: Podaj uczniom kilka przykładów znanych przypadków fałszywych informacji, które miały duży wpływ, takich jak popularne plotki, dezinformacja polityczna lub fałszywe reklamy. Poproś uczniów, aby przeanalizowali te przypadki i odpowiedzieli na pytania, dlaczego informacje wprowadzały w błąd, jak wpłynęły na ludzi i jakie były skutki fałszywych informacji. Można również poprosić uczniów, aby opowiedzieli, w jaki sposób można było uniknąć tych fałszywych informacji.

5. Tworzenie informacji: Poproś uczniów, aby sami stworzyli fałszywe wiadomości lub artykuły, aby wprowadzić czytelników w błąd. Następnie poproś ich, aby wymienili się z innym uczniem i podzielili się swoimi materiałami. Drugi uczeń będzie musiał zidentyfikować fałszywe informacje i wskazać, dlaczego są fałszywe. To ćwiczenie pomoże uczniom zrozumieć, jak łatwo dać się zwieść manipulacji informacjami.

6. Dyskusje grupowe: Podziel klasę na małe grupy i przydziel im różne przypadki fałszywych informacji. Poproś grupy, aby przedyskutowały wpływ tych informacji na społeczeństwo, jakie są metody walki z dezinformacją i jaka jest odpowiedzialność tych, którzy rozpowszechniają fałszywe informacje. Następnie poproś grupy, aby podzieliły się swoimi odkryciami z resztą klasy.

Przydzielając te zadania warto zwrócić uwagę na różnice w umiejętnościach i wiedzy uczniów, dopasowując je do odpowiedniego poziomu i złożoności. Zachęć także uczniów do podzielenia się swoimi odkryciami i wspólnej dyskusji na temat fałszywych wiadomości w Internecie. Sprawdzanie wiarygodności informacji w Internecie to kluczowa umiejętność w dobie łatwego dostępu do informacji.

Oto kilka kroków, które możesz podjąć, aby ocenić wiarygodność informacji:

1. Sprawdź źródło informacji: Zaczynając od samego źródła, sprawdź, czy jest to renomowany serwis, instytucja, firma czy nieznane źródło. Zwróć uwagę na domenę (czy jest to oficjalny rząd, uniwersytet, wiarygodna organizacja) i ocenę reputacji strony.
2. Sprawdź autora: Analizuj informacje o autorze. Sprawdź, czy posiada odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie lub wiedzę merytoryczną. Poszukaj informacji o autorze poza stroną, aby sprawdzić, czy jest on ekspertem w danej dziedzinie.
3. Zweryfikuj wiadomość z różnymi źródłami: Sprawdź, czy podobne informacje znajdują potwierdzenie w innych, niezależnych źródłach. Jeśli informacja pojawia się tylko na jednej stronie lub nie jest potwierdzona przez inne wiarygodne źródła, warto być ostrożnym.
4. Sprawdź datę publikacji: Upewnij się, że informacje są aktualne. Często starsze artykuły mogą być nieaktualne lub nieodpowiednie do obecnej sytuacji.

5. Przeanalizuj język i ton: Zwróć uwagę na język użyty w tekście. Czy jest obiektywny, czy wydaje się być stronniczy lub emocjonalny? Uważaj na informacje, które są jawnie emocjonalne lub nadmiernie uproszczone.
6. Zweryfikuj źródła wewnętrzne: jeśli artykuł zawiera cytaty, odniesienia lub odniesienia do innych źródeł, sprawdź, czy źródła te rzeczywiście istnieją i poprzyj przedstawione twierdzenia.
7. Sprawdź kontekst informacji: Spróbuj zrozumieć kontekst, w jakim informacja jest prezentowana. Czasami informacje mogą zostać zmanipulowane lub wyrwane z kontekstu, aby wprowadzić czytelników w błąd.
8. Sprawdź wiarygodne strony sprawdzające fakty: Istnieje wiele stron internetowych, które specjalizują się w sprawdzaniu faktów i sprawdzaniu faktów. Przeszukaj te witryny, aby sprawdzić, czy informacje zostały zweryfikowane i są wiarygodne.
9. Zaufaj swojej intuicji: jeśli coś wydaje się podejrzanе lub nieprawdziwe, zaufaj swojej intuicji i zachowaj zdrowy sceptycyzm. Lepiej być ostrożnym niż wierzyć fałszywym informacjom.

Pamiętaj, że sprawdzanie wiarygodności informacji wymaga czasu i wysiłku. Ważne jest, aby być odpowiedzialnym konsumentem informacji i rozwijać umiejętności krytycznego myślenia, aby nie dać się zwieść dezinformacji w internecie.

Oto kilka przykładów witryn internetowych specjalizujących się w sprawdzaniu faktów i sprawdzaniu faktów:

1. Snopes (www.snopes.com): Snopes to jedna z najstarszych i najbardziej znanych stron sprawdzających fakty. Ocenia wiarygodność różnych informacji, plotek i mitów dotyczących różnych dziedzin życia.
2. FactCheck.org (www.factcheck.org): FactCheck.org to projekt non-profit, który analizuje i weryfikuje informacje polityczne w Stanach Zjednoczonych. Koncentruje się na sprawdzaniu prawdziwości wypowiedzi politycznych, reklam i twierdzeń publicznych.
3. PolitiFact (www.politifact.com): PolitiFact to kolejna popularna witryna do sprawdzania faktów, która koncentruje się na analizie i weryfikacji wypowiedzi politycznych w Stanach Zjednoczonych. Przypisuje oceny do stopnia prawdziwości stwierdzeń, od „Prawda” do „Płonące spodnie” (całkowite kłamstwo).
4. Full Fact (fullfact.org): Full Fact to brytyjska organizacja sprawdzająca fakty, która sprawdza informacje i oświadczenia polityczne w Wielkiej Brytanii. Ich celem jest dostarczanie niezależnych i dokładnych informacji.
5. AFP Fact Check (factcheck.afp.com): Agence France-Presse (AFP) to międzynarodowa agencja informacyjna, która posiada również dział weryfikacji faktów. Analizują i weryfikują informacje, zdjęcia i filmy, które są szeroko rozpowszechniane.
6. BBC Reality Check (www.bbc.co.uk/news/reality_check): BBC Reality Check to sekcja na stronie internetowej BBC, która bada i weryfikuje różne informacje, pogłoski i twierdzenia dotyczące bieżących wydarzeń.

Warto również zauważyć, że wiele krajów i regionów posiada krajowe lub lokalne strony sprawdzające informacje, które koncentrują się na weryfikacji informacji w kontekście ich

kraju. Dlatego warto szukać witryn, które są istotne dla konkretnego regionu, w którym się znajdujesz.

UWODZENIE W INTERNECIE

ONLINE

GROOMING

Dowiedz się, co to jest i jak tego uniknąć

Grooming online ma miejsce, gdy osoba dorosła używa Internetu do oszukiwania, zmuszania lub wywierania presji na młodą osobę, aby zrobiła coś seksualnego.

KTOKOLWIEK MOŻE BYĆ „GROOMEREM”

„Groomer” to ktoś, kto korzysta z anonimowości w internecie w złośliwy sposób, aby rozbudzić emocjonalny związek z osobą nieletnią. Ich celem jest uwiedzenie Cię i spotkanie w realnym świecie.

Mogą to być osoby stare lub młode i mogą być dowolnej płci.

GDZIE

- Gry online
- Media społecznościowe (Facebook, Instagram, TikTok)
- Czaty

JAK

- Zbieranie danych osobowych nt użytkownika za pośrednictwem mediów społecznościowych
- Tworzenie fałszywego identyfikatora
- Odpowiednie podejście do ofiary i sprawienie, by nabyła zaufania
- Przekonanie ofiary do spotkania

METODA

- Jesteśmy w tym samym wieku
- Mamy wiele wspólnego
- Uwielbiamy te same zajęcia
- O wszystkim możemy porozmawiać
- Mamy te same problemy w szkole/w domu

RZECZY, KTÓRYCH MOGĄ SPRÓBOWAĆ

- Prowadzą rozmowy o charakterze seksualnym przez Internet lub za pomocą wiadomości tekstowych
- Wysyłają swoje nagie zdjęcia lub filmy lub proszą o Twoje (seksling)
- Zmuszają Cię do zrobienia czegoś seksualnego na żywo przed kamerą internetową
- Poproszą o osobiste spotkanie
- Użyją Twoich zdjęć, aby Cię szantażować

CZERWONE FLAGI

- Wysyłają ci mnóstwo wiadomości
- Proszą o utrzymanie twoich rozmów w tajemnicy
- Tłaczynają wysyłać ci wiadomości o charakterze seksualnym
- Nakłaniają Cię do udostępniania danych osobowych

JAK ZAPOBIEGAĆ GROOMINGOWI

WIEDZA

- Poznaj niebezpieczeństwo
- Wiedz, jak używać swoich danych osobowych
- Poznaj swoich internetowych przyjaciół

PROFILUJ

- Nie rozmawiaj z nieznanymi
- Prywatny profil online, otwarty tylko dla przyjaciół i rodziny
- Nigdy nie używaj kamery internetowej.
- Nigdy nie podawaj niczego osobistego w Internecie

DZIAŁANIA

- Nigdy nie spotykaj się w prawdziwym życiu z nieznanym poznanym w Internecie
- Jeśli rozmowa sprawia, że czujesz się nieswojo, zachowaj kopię i powiedz dorosłemu, którego znasz i któremu ufasz
- Staraj się być otwarty i nie ukrywać się przed rodzicami

SCENARIUSZ LEKCJI 1

TEMAT: Porozmawiajmy o uwodzeniu w sieci.

Cele: Zapoznanie z tematyką niebezpiecznych kontaktów w sieci lub za pośrednictwem sieci, w tym zjawiska uwodzenia dzieci.

Uporządkowanie wiedzy na temat uwodzenia dzieci w sieci

Rozpoznanie etapów groomingu mających na celu nawiązanie kontaktu z małoletnim

Rozpoznawanie i charakteryzowanie różnych przejawów cyberprzestępczości, jaką jest uwodzenie

Rozpoznawanie sygnałów wskazujących na próby manipulacji

Metody i techniki pracy: burza mózgów, prezentacja, dyskusja

Formy pracy: indywidualna

Materiały: tablica i kreda/pisaki, prezentacja, film

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji. Informuje, że Internet z jednej strony daje wiele możliwości, z drugiej jest też przestrzenią, w której uczniowie spotykają się z różnymi zagrożeniami. Jednym z nich są niebezpieczne przyjaźnie, które mogą zawrzeć online. W świecie wirtualnym młodzi ludzie kontaktują się nie tylko ze swoimi rówieśnikami czy znajomymi z podwórka, ale także z przyjaciółmi z Internetu, którzy nie zawsze mają wobec nich dobre intencje. Dlatego warto mówić o uwodzeniu dzieci w Internecie.

2. Nauczyciel zapisuje na tablicy termin uwodzenie w sieci i prosi uczniów o zapisanie pod nim swoich skojarzeń (burza mózgów).

3. Nauczyciel podsumowuje zapis na tablicy i przedstawia w prezentacji definicję uwodzenia dziecka.

Child grooming – czynności podejmowane w celu zaprzyjaźnienia się i związania emocjonalnego z dzieckiem w celu zmniejszenia jego oporów, a następnie wykorzystania go seksualnie. Jest to również mechanizm służący do nakłaniania dziecka do prostytucji lub udziału w pornografii dziecięcej. Potocznie child grooming rozumiany jest jako uwodzenie dzieci przez Internet. (definicja z https://pl.wikipedia.org/wiki/Child_grooming).

4. Nauczyciel odtwarza film o tematyce lekcji – „UWODZENIE DZIECI | CHROŃ DZIECKO” – film na kanale youtube – Protect the Child, film trwa 3,40 min. i przedstawia nastolatka piszącego wiadomości przez komunikator z nieznajomą, narzekającą na swoją sytuację życiową, problemy w szkole i w domu, nieporozumienia ze strony przyjaciół i rodziców. Rozmówczyni okazuje wsparcie i namawia dziewczynę na spotkanie. (https://www.youtube.com/watch?v=_Gy_8QomMpI).

5. Po obejrzeniu filmu nauczyciel prosi uczniów, aby opowiedzieli o specyfice uwodzenia dzieci w Internecie i wskazali, jakie są jej poszczególne etapy. Studenci dzielą się swoimi obserwacjami. Nauczyciel porządkuje komunikaty i przedstawia w prezentacji poszczególne etapy groomingu:

Uwodzenie w Internecie to długotrwały proces. Można go podzielić na 4 etapy:

- Poznanie ofiary i nawiązanie przyjaźni – na tym etapie pedofil zbiera pierwsze, podstawowe informacje o dziecku, np.: zainteresowania, trudności, potrzeby. Ocenia swoje szanse.
- Pogłębianie relacji – przekonanie dziecka, że ma do czynienia z osobą godną zaufania o podobnych zainteresowaniach i problemach, potencjalnym przyjacielem. Wzmacnianie relacji poprzez odwoływanie się do wcześniejszych rozmów. Dziecko czuje się wysłuchane. Sprzyja to dalszym i głębszym wyznaniom.

- Analiza sytuacji – ocena ryzyka narażenia. Pojawiają się pytania o to, gdzie znajduje się komputer? Czy rodzice wiedzą o ich związku? Pojawiają się prośby o niezapisywanie rozmów. Następnie zaczynają się tematy związane z seksualnością i relacjami damsko-męskimi.

Zadawane są intymne pytania, często na początku delikatne, aby nie wystraszyć dziecka, np.: czy miał chłopaka/dziewczynę, czy już się całował? Z czasem pytania stają się coraz śmielsze.

- Propozycje konkretnych działań – pedofil przygotowuje dziecko do spotkania w rzeczywistości lub wykonywania innych czynności, np. masturbacji podczas rozmowy przez Internet. Jednocześnie stara się przedstawić swoich rodziców w złym świetle (jako wrogów), a siebie w dobrym (sprzymierzeńca). Jest też szantaż - niespełnienie prośby zniszczy przyjaźń, podobnie jak powiedzenie o tym komuś innemu, np. rodzice.

Na koniec lekcji nauczyciel podsumowuje lekcję i dodaje, że należy zachować ostrożność, spotykając się z kimś online. Bo nie każdy jest tym, za kogo się podaje. Nigdy nie możesz być w 100% pewien, kto naprawdę jest po drugiej stronie ekranu.

SCENARIUSZ LEKCJI 2

TEMAT: Prawne aspekty groomingu

Cele:

Uczniowie poznają przepisy dotyczące groomingu

Poznają właściwe sposoby reagowania na próby nawiązania kontaktu w sieci przez nieznanym.

Uczniowie wiedzą, gdzie szukać pomocy

Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia.

Metody i techniki pracy: prezentacja, dyskusja, praca w parach

Formy pracy: indywidualna; praca w parach.

Materiały: telefony komórkowe lub komputery (pracownia komputerowa w szkole), prezentacja, film

Przebieg lekcji:

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w tematykę zajęć, mówi, że czasami zdarza się, że ktoś nieuczciwy, ze złymi intencjami, próbuje nawiązać kontakt z dziećmi/młodzieżą przez Internet. Kusi obietnicami i prezentami. Udaje, że jest jedyną osobą, która może zrozumieć uczucia młodej osoby, wykorzystując fakt, że czasami jego wirtualny rozmówca jest niezadowolony, smutny lub czuje się samotny. Udaje uwagę i zainteresowanie, odciąga ofiarę od innych osób, którym do tej pory ufała. Trudno jest przerwać taki kontakt, nawet jeśli nie jest to już wygodne dla obu stron. Czasami sprawca szantażuje wyjawieniem sekretów, które dziecko wyznało mu w zaufaniu. Może nalegać na spotkanie w tajemnicy lub prosić o różne rzeczy (np. przesyłanie prywatnych, intymnych zdjęć lub filmów, na przykład tych, na których ofiary są niecałkowicie ubrane).

Nauczyciel zwraca uwagę uczniów na fakt, że osoba nakłaniająca dziecko do takiego zachowania popełnia przestępstwo w świetle prawa polskiego.

2. Nauczyciel prosi uczniów, aby w parach poszukali w Internecie informacji dotyczących aspektów prawnych związanych z uwodzeniem dzieci. Uczniowie powinni wyszukać odpowiednie przepisy Kodeksu karnego, w tym informacje o karach przewidzianych przez prawo polskie.

3. Uczniowie prezentują wyniki swoich poszukiwań. Nauczyciel prosi o zapisy dotyczące uwodzeń dzieci związanych z nakłanianiem małoletniego do udziału w czynnościach seksualnych.

6. Nauczyciel podsumowuje wypowiedzi uczniów i przedstawia zebrane informacje w prezentacji:

Jak pomóc? Gdzie szukać pomocy?

SCENARIUSZ LEKCJI 3

TEMAT: Grooming - grooming online

Cele: uczniowie dowiedzą się o uwodzeniu online i związanych z nim zagrożeniach

Metody i techniki pracy: burza mózgów, dyskusja,

Materiały: tablica, karty pracy

Przebieg lekcji:

1. Przypomnienie znaczenia groomingu:

Child grooming, czyli proces uwodzenia dziecka za pomocą nowoczesnych technologii komunikacyjnych, może przybierać różne formy. Czasami jest to komentarz z podtekstem seksualnym pod zdjęciem lub filmem osoby nieletniej w mediach społecznościowych. Jednak w wielu przypadkach jest to proces długotrwały, trwający nawet miesiące. Zwykle prowadzi to do seksualnego wykorzystania dziecka w realnym świecie lub do produkcji nielegalnych treści z jego udziałem. Uwodzenie dzieci jest przestępstwem według polskiego prawa.

2. Uczniowie dzielą się na kilkusobowe grupy. Każda grupa otrzymuje arkusz z pytaniami dotyczącymi uwodzenia online. Połowa grup otrzymuje kartę A, druga połowa kartę B. Uczniowie dyskutują, zapisują swoje pomysły.

Karta a

Wspólnie zastanówcie się, w jaki sposób internetowy przestępca będzie próbował przedstawić się potencjalnej ofierze, aby zmusić ją do wykonania określonej czynności. Wpisz swoje pomysły poniżej:

- Co może powiedzieć przestępca/manipulator działający w sieci?
- Jak może się zachowywać?
- Do czego może przekonać?

Karta B

Zastanówcie się wspólnie, jakie elementy świadczą o tym, że jesteście ofiarami groomingu i jak temu zapobiegać? Wpisz swoje pomysły poniżej:

- Dlaczego nie każdemu można ufać online?
- Jakie są oznaki manipulacji?
- Co chronić przed uwodzeniem online?

3. Poszczególne grupy A i B prezentują wyniki swojej pracy, inne uzupełniają wypowiedzi swoich poprzedników. Nauczyciel kieruje dyskusją. Karty pracy wszystkich grup wywieszane są na tablicy szkolnej.

4. Podsumowanie lekcji. Nauczyciel zwraca uwagę na sposoby uwodzenia nieletnich w Internecie i ostrzega przed tym oraz pokazuje, jak nie paść ofiarą uwodzenia.

SCENARIUSZ LEKCJI 4

TEMAT: Porozmawiajmy o groomingu.

Czas trwania: około 45 minut

Cele lekcji:

1. Zrozumienie pojęcia groomingu w kontekście Internetu.
2. Zrozumienie technik stosowanych przez przestępców w celu zdobycia zaufania i manipulacji ofiarami.
3. Podnoszenie świadomości uczniów na temat zagrożeń związanych z groomingiem.
4. Dostarczenie praktycznych wskazówek, jak chronić się przed groomingiem.

Przebieg lekcji:

1. Wprowadzenie (5 minut):

- Powitanie uczniów i przedstawienie tematu lekcji.
- Wyjaśnij, że lekcja będzie dotyczyła uwodzenia w kontekście internetowym.
- Zadanie pytania: „Czy ktoś z Was wie, czym jest grooming?”.

2. Definicja groomingu (10 minut):

- Wyjaśnienie definicji uwodzenia: proces manipulacji, zaufania i wykorzystywania osób, zwłaszcza dzieci i młodzieży, do umyślnych działań przestępczych.
- Porozmawiaj o tym, że uwodzenie często ma miejsce w Internecie, gdzie przestępcy stosują różne techniki manipulacji.

3. Techniki groomingu (15 minut):

- Prezentacja różnych technik uwodzenia, takich jak: flirt, udawanie przyjaźni, podkreślanie wspólnych zainteresowań, wręczanie prezentów, groźby i szantaż.
- Omów, w jaki sposób przestępcy wykorzystują te techniki, aby zdobyć zaufanie ofiary i wprowadzić ją w pułapkę.
- Podkreśl, że uwodzenie to manipulacja i wykorzystywanie, a nie obwinianie.

4. Ryzyko i konsekwencje (10 minut):

- Wyjaśnienie zagrożeń związanych z uwodzeniem, takich jak: znęcanie się fizyczne i emocjonalne, cybernękanie, szantaż, kradzież tożsamości i utrata prywatności.
- Omów konsekwencje dla ofiar uwodzenia, zarówno krótko-, jak i długoterminowe.
- Podkreśl potrzebę zgłaszania pielęgnacji i szukania pomocy.

5. Profilaktyka i ochrona (15 minut):

- Zapewnij praktyczne wskazówki, jak zapobiegać uwodzeniu, takie jak: nieudostępnianie danych osobowych, ostrożny dobór internetowych znajomych, ograniczenie czasu spędzanego online, zdawanie sobie sprawy z sygnałów ostrzegawczych.
- Omówienie znaczenia komunikowania się z zaufanymi osobami, takimi jak rodzice, nauczyciele lub doradcy, jeśli masz podejrzenia lub obawy dotyczące uwodzenia.
- Zidentyfikuj zasoby i organizacje oferujące pomoc i wsparcie ofiarom uwodzenia.

6. Podsumowanie (5 minut):

- Podsumowanie najważniejszych punktów omówionych na lekcji.
- Przypomnienie, że ważne jest, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo w Internecie i być świadomym zagrożeń związanych z uwodzeniem.
- Zachęta do zadawania pytań i dalszego zastanawiania się nad pielęgnacją.

Koniec lekcji.

Ważne jest, aby lekcja była prowadzona w sposób empatyczny i dostosowany do wieku. Zapewnij bezpieczną przestrzeń do zadawania pytań i dzielenia się wszelkimi doświadczeniami. Ponadto nauczyciel powinien zwrócić uwagę, że istnieją specjalistyczne organizacje oferujące pomoc ofiarom uwodzenia, a uczniowie powinni wiedzieć, gdzie i jak szukać pomocy w razie potrzeby.

Karta zadań

Ćwiczenie 1: Definicja groomingu (5 minut)

Poproś uczniów, aby podzielili się swoją definicją groomingu.

Wyjaśnij, że uwodzenie to manipulacyjne działanie osoby dorosłej mające na celu nawiązanie kontaktu z dzieckiem w celu wykorzystania seksualnego.

Zapytaj uczniów, czy są świadomi, jakie mogą być formy uwodzenia w Internecie.

Ćwiczenie 2: Omów taktykę groomingu (10 minut)

Omów z uczniami różne taktyki stosowane przez groomerów, takie jak budowanie zaufania, manipulacja emocjonalna, szantaż, groźby, obietnice nagród itp.

Poproś uczniów, aby podali przykłady takich taktyk lub sytuacji, w których mogą one wystąpić.

Ćwiczenie 3: Rozpoznawanie znaków ostrzegawczych (15 minut)

Przedstaw uczniom różne znaki ostrzegawcze, które mogą wskazywać na obecność czynności uwodzenia, takie jak: nagłe zmiany w zachowaniu, tajemnica przed rodzicami lub opiekunami, nadmierne korzystanie z Internetu, skrajne reakcje na rozmowy o prywatności itp.

Poproś uczniów, aby sporządzili listę znaków ostrzegawczych na tablicy lub flipcharcie.

Ćwiczenie 4: Zasady bezpieczeństwa w Internecie (10 minut)

Wprowadź zasady bezpieczeństwa w Internecie, które mogą pomóc uczniom uniknąć sytuacji uwodzenia, takich jak:

Nigdy nie udostępniaj prywatnych informacji, takich jak imię i nazwisko, adres, numer telefonu itp.

Zachowaj ostrożność podczas zawierania znajomości przez Internet i nie spotykaj się z osobami, których nie znasz osobiście.

Nie przyjmuj zaproszeń od nieznanych osób do prywatnych czatów.

Zgłaszaj podejrzaną sytuację rodzicom, nauczycielom lub innym zaufanym osobom dorosłym.

Ćwiczenie 5: Rola wsparcia społecznego (10 minut)

Porozmawiaj z uczniami o roli wsparcia społecznego w sytuacjach uwodzenia.

Wspomnij, że ważne jest, aby powiedzieć rodzicom, nauczycielom, opiekunom lub innym zaufanym dorosłym o takich sytuacjach.

Należy pamiętać, że niezależnie od sytuacji ofiara nie ponosi odpowiedzialności za to, co się stało i zawsze powinna otrzymać pomoc i wsparcie.

Ćwiczenie 6: Podsumuj i zastanów się (5 minut)

Poproś uczniów, aby podsumowali najważniejsze rzeczy, których nauczyli się na lekcji.

Zachęć uczniów do zastanowienia się, w jaki sposób mogą chronić siebie i innych przed uwodzeniem w Internecie.

Podziękuj uczniom za aktywny udział w lekcji i podkreśl znaczenie podnoszenia świadomości na temat groomingu.

Ważne jest, aby nauczyciel był przygotowany na ewentualne trudne pytania i reakcje uczniów oraz udzielał im wsparcia emocjonalnego. Prezentowanie informacji z umiarem i ostrożnością jest kluczowe podczas nauczania lekcji na tak delikatny temat.

PHISHING

Rodzaje cyberataków

Poznaj dwa najczęstsze zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa!

ZŁOŚLIWE OPROGRAMOWANIE

WYŁUDZANIE INFORMACJI

Co to jest?

Aplikacje lub łącza instalujące złośliwe oprogramowanie

Co to jest?

Atakujący udający prawdziwą istotę

Co to robi?

Uzyskuje dostęp do sieci komputera, zadaje obrażenia i zbiera prywatne informacje

What does it do?

Instaluje złośliwe oprogramowanie lub ujawnia poufne informacje

Jakiesą przykłady?

Wirusy, robaki, oprogramowanie wymuszające okup

Jakiesą przykłady?

E-maile, połączenia głosowe

Jak temu zapobiegać?

Unikaj podejrzanych stron internetowych lub aplikacji; zaktualizuj i zabezpiecz swój system

Jak temu zapobiegać?

Unikaj otwierania podejrzanych e-maili i linków; nie ujawniaj danych osobowych

SCENARIUSZ LEKCJI 1

KRADZIEŻ TOŻSAMOŚCI I PHISHING

Kluczowe idee

Ochrona dokumentacji finansowej konsumentów, ochrona tożsamości w formie papierowej i online

Streszczenie

Ta lekcja zapoznaje uczniów z kradzieżą tożsamości i phishingiem, w tym z typowymi metodami stosowanymi w przestępstwach związanych z kradzieżą tożsamości.

Przegląd i cele lekcji

Ta lekcja jest przeznaczona dla uczniów szkół średnich. Lekcja uczy uczniów, jak chronić swoją tożsamość podczas dokonywania zakupów online oraz w codziennym życiu finansowym. Działania opierają się na różnych interaktywnych i wizualnych formatach zaprojektowanych tak, aby były interesujące i zabawne.

Uczniowie będą mogli:

- Wymień popularne techniki stosowane w celu kradzieży tożsamości.
- Dowiedzieć się o elektronicznych sztuczkach phishingowych
- Opisać i ocenić metody ochrony dokumentacji finansowej.
 - Wyjaśnić, jak podjąć działania w przypadku kradzieży tożsamości
- Poznać bezpieczne zachowania online i z urządzeniami mobilnymi

Materialy:

- Dostęp do Internetu w klasie

Rozpoczęcie lekcji:

Określ cel: Powiedz uczniom, co będą w stanie zrobić po zakończeniu lekcji.

„Dzisiaj dowiemy się o szybko rosnącym przestępstwie finansowym: kradzieży tożsamości. Będziesz w stanie wymienić typowe techniki stosowane do kradzieży tożsamości i wiedzieć, jak zgłosić kradzież tożsamości. Będziesz mógł wymienić niektóre zachowania, aby chronić swoje dane finansowe i dane osobowe oraz bezpieczniej działać online i na urządzeniach mobilnych”.

Wprowadzenie

Jeśli kiedykolwiek słyszałeś, jak rodzic lub krewny, otwierając rachunek karty kredytowej, powiedział: „Nie zapłaciłem za te wszystkie pozycje”. Nie kupiłem zegarka za 500 złotych! możliwe, że padli ofiarą kradzieży tożsamości. Osoby nieuczciwe i nieetyczne (a często bardzo sprytnie) będą próbowały zarabiać pieniądze, kradnąc twoje. Kradzież tożsamości jest przestępstwem.

Rozpocznij lekcję definicją nowych terminów i zwrotów, pytając uczniów, czy wiedzą, czym one są.

definicje:

Kradzież tożsamości ma miejsce, gdy osoba uzyskuje, a następnie wykorzystuje Twoje imię i nazwisko, adres i numer ubezpieczenia społecznego w celu ubiegania się o kartę kredytową na Twoje nazwisko lub zakupu produktów na Twoje nazwisko.

Phishing ma miejsce w komunikacji elektronicznej, takiej jak e-mail lub wiadomości tekstowe. Dzieje się tak, gdy ktoś podszywa się pod kogoś lub coś, czym nie jest, aby zdobyć Twoje hasła, informacje o karcie kredytowej lub koncie bankowym lub inne dane osobowe. Przejrzyj główne punkty filmu i artykułu. Jeśli Twoja klasa nie ma dostępu do Internetu, najważniejsze punkty to:

Najpopularniejsze metody kradzieży tożsamości osoby to:

1. „Dumpster Diving”: przeglądanie śmieci osoby lub gospodarstwa domowego w celu znalezienia ofert kart kredytowych, rachunków, numerów kont bankowych, odcinków wypłaty,

czegokolwiek z numerami ubezpieczenia społecznego, datami urodzenia, numerami kont bankowych lub kredytowych lub innymi danymi osobowymi.

2. Skimming: kradzież numerów kart kredytowych za pomocą małego podręcznego urządzenia, które może przechowywać numer karty kredytowej po szybkim przesunięciu karty.

3. Phishing: podszywanie się pod legalną instytucję finansową, agencję rządową lub firmę za pośrednictwem wiadomości e-mail, wyskakujących okienek, wiadomości tekstowych itp.

4. Zmiana adresu: Dokonanie zmiany karty adresowej w Urzędzie Pocztowym w celu odroczenia przesyłki do innego miejsca niż miejsce zamieszkania. Lub włamać się na twoje konta e-mail lub konta internetowe, aby zmienić adres lub ukraść twoje dane osobowe.

5. Kradzież: kradzież poczty z czyjejś skrzynki pocztowej lub kradzież przesłanego przez Ciebie zeznania podatkowego; kradzież portfeli lub torebek; przekupywanie pracowników, którzy mają dostęp do akt osobowych pracowników.

6. Niezabezpieczone strony internetowe: witryny zakupów online, których adres URL nie zaczyna się od „https”, co wskazuje, że nie jest bezpieczne i stwarza ryzyko wykrycia kradzieży.

Zapytaj uczniów, czy mogą wymyślić inne, pozbawione skrupułów metody próby kradzieży tożsamości lub sprytnego zamaskowania phishingu. Zapytaj ich, czy kiedykolwiek otrzymali wiadomość tekstową ze spamem (prawdopodobnie tak).

Poproś uczniów, aby wymyślili listę szkodliwych rzeczy, które mogą się wydarzyć, jeśli twoja tożsamość zostanie skradziona, na przykład:

- Ktoś może wypłacić pieniądze z Twojego konta bankowego przy użyciu karty debetowej lub kredytowej wydanej na Twoje nazwisko.
- Twoja zdolność kredytowa może spaść, jeśli przekroczysz swój limit kredytowy.
- Musisz poświęcić czas i ponieść koszty likwidacji kont, uzyskania nowych kont i numerów kont itp.

Zapobieganie kradzieży tożsamości:

Poproś uczniów, aby wymyślili listę zachowań, które mają powstrzymać złodziei przed kradzieżą ich tożsamości, na przykład:

- Niszcz dokumenty finansowe, które nie są przechowywane w celu zabezpieczenia. [Dzięki temu nauczyciel może określić, jakie informacje należy przechowywać i jak długo (w latach).
- Nie podawaj danych osobowych przez telefon lub przez Internet, chyba, że masz absolutną pewność, z kim masz do czynienia.
- Ostrożnie wybieraj hasła komputerowe i elektroniczne, unikając dat urodzenia, nazwiska matki itp.
- Postaraj się, aby poczta nie gromadziła się w Twojej skrzynce pocztowej przez kilka dni;
- Nie klikaj w podejrzane linki w wiadomościach e-mail ani nie wypełniaj formularzy, podając swój numer konta i hasło. Sprawdź adres internetowy.
- Bądź podejrzliwy w stosunku do regularnych rachunków, które nie docierają na czas, odmowy kredytu bez wyraźnego powodu, telefonów lub listów w sprawie zakupów, których nie dokonałeś, obciążeń w sprawozdaniach finansowych, których nie rozpoznajesz.
- Używaj hasła, aby uzyskać dostęp do swoich urządzeń przenośnych, takich jak telefon komórkowy, tablet (iPad) itp., tak samo jak masz hasło, aby uzyskać dostęp do swoich kont e-mail.

Zamknięcie lekcji

Omów z uczniami, jak ważne jest zabezpieczanie ich danych osobowych i zwracanie uwagi na osoby próbujące ukraść informacje za pomocą środków elektronicznych.

Dodatkowe możliwości zaangażowania / zasoby

Przykładowe pytania:

- Jak możesz lepiej chronić swoje dane osobowe?
- Czego należy unikać w Internecie, aby uniknąć odpowiadania na oszustwa związane z wyłudzeniem informacji? • Opisz, dlaczego ważne jest, aby chronić swoje dokumenty finansowe/tożsamość.
- Co możesz zrobić, aby chronić swoją tożsamość przed kradzieżą? • Jakie kroki należy podjąć w przypadku kradzieży tożsamości?
- Jak nazywa się organizacja rządowa, która może ci pomóc, jeśli jesteś ofiarą kradzieży tożsamości?

Co zostało pominięte? Dostarcz uczniom stwierdzenia, w których brakuje niektórych informacji. Można to zrobić ustnie lub na tablicy. Poproś uczniów o uzupełnienie brakujących informacji.

Próbki:

- Kradzież numerów kart kredytowych za pomocą małego urządzenia podręcznego, które może przechowywać numer karty kredytowej po szybkim przeciągnięciu karty, nazywa się _____.

o Odpowiedź brzmi „skimming”

- Podszywanie się pod legalną instytucję finansową, agencję rządową lub firmę za pośrednictwem wiadomości e-mail, wyskakujących okienek lub wiadomości tekstowych jest formą _____ >

o Odpowiedź brzmi „Phishing”

Edukacja rówieśnicza poprzez skecze, filmy wideo: Często nauka jest wzmacniana lub uczniowie najlepiej uczą się, ucząc innych. Poproś uczniów, aby napisali scenariusz i odegrali go w klasie, aby uczyć się nawzajem (swoich rówieśników). Scenka uczniowska może pokazywać kradzież tożsamości lub phishing w akcji i/lub odpowiednie kroki, aby temu zapobiec lub zgłosić je, gdy już wystąpią. Uczniowie mogą wymyślać bardzo sprytnie scenariusze, które pozwolą im zachować czujność w przyszłości.

SCENARIUSZ LEKCJI 2

Temat lekcji: Świadomość i zapobieganie phishingowi

Cel lekcji: Przeszkolić uczniów w zakresie zagrożeń związanych z phishingiem oraz zapewnić im narzędzia i wskazówki umożliwiające identyfikację i unikanie takich ataków.

Czas trwania lekcji: 45 minut

Potrzebne materiały: rzutniki multimedialne lub dostęp do komputerów, tablica lub flipchart, zeszyty lub kartki dla uczniów.

I. Wprowadzenie (5 minut)

- Powitaj uczniów i przedstaw cel lekcji.
- Omówienie definicji phishingu jako rodzaju ataku internetowego, w którym cyberprzestępcy podszywają się pod wiarygodne instytucje lub osoby w celu uzyskania poufnych informacji.
- Zadanie pytania otwartego: Czy ktoś z Was słyszał o phishingu? Co o tym wiesz?

II. Wykład (15 minut)

- Przedstawienie przykładów różnych form phishingu, takich jak fałszywe e-maile, strony internetowe, wiadomości SMS itp.
- Omówienie technik stosowanych przez osoby atakujące, takich jak manipulacja emocjonalna, itp.
- Omów konsekwencje dla ofiar phishingu, takie jak utrata danych osobowych, kradzież tożsamości, utrata pieniędzy itp.

III. Studium przypadku (15 minut)

- Wyświetlaj różne przykłady phishingowych wiadomości e-mail lub stron internetowych na projektorach multimedialnych lub komputerach.
- Dzielenie uczniów na grupy i przydzielanie im konkretnych przykładów do analizy.
- Każda grupa analizuje przydzielony jej przykład i próbuje zidentyfikować cechy, które mogą wskazywać na próbę phishingu.

IV. Dyskusja i wnioski (10 minut)

- Wspólna dyskusja na temat analizowanych przykładów phishingu.
- Omów cechy charakterystyczne, które uczniowie zauważyli, a które mogą pomóc w identyfikacji ataków typu phishing.
- Podkreśl znaczenie bycia podejrzliwym i ostrożnym podczas korzystania z Internetu.

V. Zapobieganie phishingowi (10 minut)

- Dostarczanie praktycznych wskazówek dotyczących zapobiegania phishingowi, takich jak:
- Nie otwieraj podejrzanych wiadomości e-mail, zwłaszcza od nieznanymi nadawców.
- Sprawdź adres e-mail nadawcy i zwróć uwagę na podejrzane elementy.
- Unikaj klikania podejrzanych łączy i pobierania załączników z nieznanymi źródeł.
- Zachęcaj uczniów do korzystania z autoryzowanych stron internetowych i aplikacji.
- Edukowanie uczniów na temat konsekwencji udostępniania ich poufnych informacji w Internecie.

VI. Podsumowanie (5 minut)

- Powtórzenie głównych punktów omawianych na lekcji.
- Podkreślaj rolę świadomości i ostrożności w zapobieganiu phishingowi.
- Zachęcaj uczniów do zadawania pytań i zgłaszania wszelkich podejrzanych sytuacji.

VII. Koniec lekcji (2 minuty)

- Podziękuj uczniom za udział w lekcji.
- Zachęć uczniów do dzielenia się zdobytą wiedzą z rodzeństwem i innymi osobami, aby pomóc w zapobieganiu phishingowi.

Ważne jest również zapewnienie uczniom zasobów, takich jak ulotki lub plakaty, które mogą przypominać im o bezpiecznym korzystaniu z Internetu i identyfikowaniu phishingu.

Karta zadań - Lekcja o phishingu

Ćwiczenie 1: Definicja phishingu (5 minut)

- Poproś uczniów, aby podzielili się swoją definicją phishingu.
- Wyjaśnij, że phishing to rodzaj ataku internetowego, w którym cyberprzestępcy podszywają się pod wiarygodne instytucje lub osoby w celu uzyskania poufnych informacji.
- Zapytaj uczniów, czy słyszeli już o phishingu i jak to rozumieją.

Ćwiczenie 2: Przykłady phishingu (10 minut)

- Wyświetlaj różne przykłady phishingowych wiadomości e-mail, stron internetowych lub wiadomości SMS na projektorze multimedialnym lub komputerze.
- Poproś uczniów, aby przeanalizowali te przykłady i zidentyfikowali cechy, które mogą wskazywać na próbę wyłudzenia informacji.
- Omów różne formy phishingu, takie jak fałszywe e-maile z prośbą o aktualizację danych logowania, strony internetowe udające banki itp.

Ćwiczenie 3: Rozpoznawanie cech phishingu (15 minut)

- Podziel uczniów na grupy i przydziel każdej grupie przykładowy e-mail lub witrynę phishingową.
- Poproś grupy o przeanalizowanie przykładu i zidentyfikowanie cech, które mogą wskazywać na próbę phishingu, takich jak: zły adres e-mail nadawcy, podejrzane linki, błędy ortograficzne lub gramatyczne, brak personalizacji wiadomości itp.
- Każda grupa powinna przedstawić swoje ustalenia reszcie klasy.

Ćwiczenie 4: Zapobieganie wyłudzeniu informacji (10 minut)

- Daj uczniom praktyczne wskazówki, jak zapobiegać phishingowi, takie jak:
- Nigdy nie otwieraj podejrzanych wiadomości e-mail ani załączników.
- Zachowaj ostrożność podczas klikania w linki, zwłaszcza te otrzymane z nieznanymi źródłami.

- Dokładnie sprawdź adresy URL witryn przed podaniem jakichkolwiek poufnych informacji.
- Unikaj udostępniania poufnych informacji, takich jak hasła lub dane kart kredytowych, na nieznanym i niezauważalnym stronach internetowych.
- Używaj oprogramowania antywirusowego i zabezpieczającego do wykrywania i blokowania phishingu.

Ćwiczenie 5: Ćwiczenia praktyczne (10 minut)

- Przygotuj kilka sytuacji, w których uczniowie muszą rozpoznać, czy wiadomość lub strona internetowa jest próbą wyłudzenia informacji.
- Poproś uczniów, aby wzięli udział w tych ćwiczeniach i zdecydowali, czy sytuacja jest bezpieczna, czy podejrzana.
- Przedyskutujcie poprawne odpowiedzi i uzasadnienia.

Ćwiczenie 6: Podsumuj i zastanów się (5 minut)

- Poproś uczniów, aby podsumowali kluczowe punkty, których nauczyli się z lekcji na temat phishingu.
- Zachęć uczniów do zastanowienia się, w jaki sposób mogą chronić siebie i innych przed phishingiem.
- Podziękuj uczniom za aktywny udział w lekcji i podkreśl znaczenie ostrożności i rozwagi podczas korzystania z Internetu.

Ważne jest, aby nauczyciel był gotowy na pytania uczniów i służył im wsparciem w przypadku trudności. Zachęć uczniów do zadawania pytań i dzielenia się swoimi obawami lub doświadczeniami dotyczącymi phishingu.

iSafetyApp

**TEACHING STUDENTS INTERNET SAFETY THROUGH
AN ARTIFICIAL INTELLIGENCE MOBILE APPLICATION**

**Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union**

www.iSafetyApp.eu